

LÄKARE MOT KÄRNVAPEN

Nr 142 nov 2015

UTGIVEN SEDAN 1981

www.slmk.org

VI MINNS HIROSHIMA & NAGASAKI

70 år sedan bomberna föll

**I DETTA
NUMMER**

SJUTTIO ÅR MED BOMBEN - ETT BOKSLUT

NY ARTIKELSERIE "CLOSE CALLS"

**KÄRNVAPENHOTET - EN BORTGLÖMD
FRÅGA BLAND UNGA**

**SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN**
Nobels fredspris 1985

70 år sedan bomberna föll

För de flesta av oss var den sjätte augusti en helt vanlig dag. Solen spred sitt allra bästa humör över Semester-Sverige. En dag som syntes vara oss givna för att besöka människor vi tycker om eller platser vi vill upptäcka.

För människorna i Hiroshima var den sjätte augusti år 1945 också en ganska vanlig dag. Det rådde visserligen krig i landet och under sommaren hade många japanska städer utplånats genom omfattande brandbombningar. Men det föreföll som om Hiroshima skulle skonas.

Den japanska skådespelerskan Midori Naka befann sig denna dag i staden tillsammans med sitt teatersällskap. På morgonen, då barn var på väg till skolan och vuxna till sina arbeten, stod hon i köket för att göra i ordning frukost till sig och sina vänner. Plötsligt fylldes rummet av ett skarpt sken, och innan Midori Naka förlorade medvetandet hann hon tänka att det kanske var vattenkokaren som hade exploderat. När hon kvicknade till fann hon sig nästan naken i ruinerna av huset. Runt omkring henne stod allt i lågor, men hon lyckades ta sig ut och kasta sig i den närbelägna floden, undan från elden. Efter ett tag blev hon upplockad av några soldater.

Trots att Midori Naka mirakulöst klarade sig undan förstörelsen från bombens tryck- och värmevåg, dog hon den 24 augusti till följd av de dittills okända strålskadorna. Det är gripande att läsa telegrammet från Hiroshima av Röda Korsets representant Fritz Bilfinger från den 30 augusti 1945. *Effect of bomb mysteriously serious. Many victims, apparently recovering, suddenly suffer fatal relapse due to decomposition of white blood cells and other internal injuries, now dying in*

great numbers. Midori Naka blev den första som officiellt rapporterades ha dött till följd av akuta strålskadorna.

Kärnvapen är konstruerade för att i ett enda slag förinta en stad. Bara en liten del av dem som dog i Hiroshima den sjätte augusti 1945 var militärer. De flesta var vanliga invånare i staden. Sjukvårdspersonal och skådespelerskor, barn och vuxna, kvinnor och män – alla dödades urskillningslöst.

Kärnvapen är konstruerade för att i ett enda slag förinta en stad. Bara en liten del av dem som dog i Hiroshima den sjätte augusti 1945 var militärer.

skor, barn och vuxna, kvinnor och män – alla dödades urskillningslöst.

Bomberna som fälldes över Hiroshima och Nagasaki i slutskedet av andra världskriget ledde till en kapprustning mellan stormakterna om mest förintelsekraft. Sedan mitten av åttiotalet har antalet kärnvapen minskat, men kärnvapenländerna fortsätter att uppdatera sina arsenaler. Jämfört med dagens kärnvapen var bomben över Hiroshima liten. Det största kärnvapen som konstruerats, den sovjetiska vätebomben Tsar Bomba, detonerades i oktober 1961 i Novaja Zemlja. Dess sprängkraft var 50 megaton, vilket motsvarar över tre tusen Hiroshimabomber.

Vår värld står inför många oroande problem: klimatförändringar, terrorism, intolerans, fattigdom. På inget av dessa problem är kärnvapen lösningen. De ofattbara resurser som läggs på att konstruera och upprätthålla kärnvapenarsenalerna behövs för att skapa verklig säkerhet genom

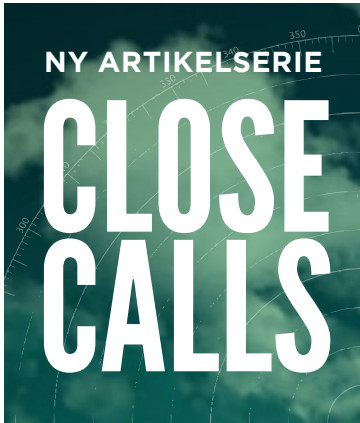

Andreas Tolf
andreas.tolf@slmk.org

fattigdomsbekämpning, utbildning och sjukvård.

För många av oss var ändå inte den sjätte augusti 2015 en helt vanlig dag. Runt om i världen uppmärksammades att det gått sjuttio år sedan världen fick erfara kärnvapnens förintelsekraft. Vi fortsätter att högtidlighålla denna dag för att hedra minnet av dem som dog till följd av bombningarna, men också för att demonstrera vår fasta beslutssamhet att arbeta för att detta aldrig ska inträffa igen. Så länge ett fåtal länder tar sig rätten att hålla resten av världen som gisslan, finns en risk att kärnvapnen kommer användas – med uppsåt eller av misstag. Detta får inte hända.

Att arbeta för en total kärnvapenavrustning är inte naivt. Det är inte heller en utopi. Det är det enda rationella och vårt enda alternativ. ❖

INNEHÅLL

- 4** SJUTTIO ÅR MED BOMBEN
- ETT BOKSLUT av Thomas Jonter
- 12** "CLOSE CALLS"
NY ARTIKELSERIE
- 14** KÄRNVAPENHOTET - EN BORTGLÖMD
FRÅGA BLAND UNGA
- 7 HIBAKUSHOR MÖTER UD
- 8 HIROSHIMADAGEN - AKTIVITETER OCH HÄNDELSER
- 10 SJUTTIO ÅR SEDAN HIROSHIMA OCH NAGASAKI
- DAGS FÖR ETT FÖRBUD MOT KÄRNVAPEN!
- 11 RAPPORT FRÅN ALMEDALEN
- 15 DETTA HAR HÄNT / LÄSTIPS
- 16 INTERNATIONELL UTBLICK

Läkare mot Kärnvapen nr 142
nov 2015
ISSN: 1400-2256 Upplaga: ca 4000 ex

Läkare mot Kärnvapen är en kvartalstid-
skrift som ges ut av föreningen
Svenska Läkare mot Kärnvapen i
samarbete med **Danska Läkare mot
Kärnvapen, Forskare och Ingenjörer
mot Kärnvapen** och **Svenska
Tandläkare mot Kärnvapen**.

Ansvarig utgivare: Jan Larsson
Linnég. 2 H, 753 32 UPPSALA
Tel 0725-66 87 25
E-post: jan.larsson@slmk.org

Red för detta nr: Jan Larsson, Ulf König,
Josefin Lind, Gabriel Holmbom, Clara Levin

Tryckeri: AM-tryck & reklam i Hässleholm
0451-38 49 50

Layout: Gabriel Holmbom,
egdesign.gabriel@gmail.com

Manus till nästa nr skickas till:
Jan Larsson (adress ovan)

Prenumerationsärenden handläggs av
kansliet i Stockholm, adr se sid 25.

Tryckt på miljögodkänt papper.

Bankgiro 901-0901.

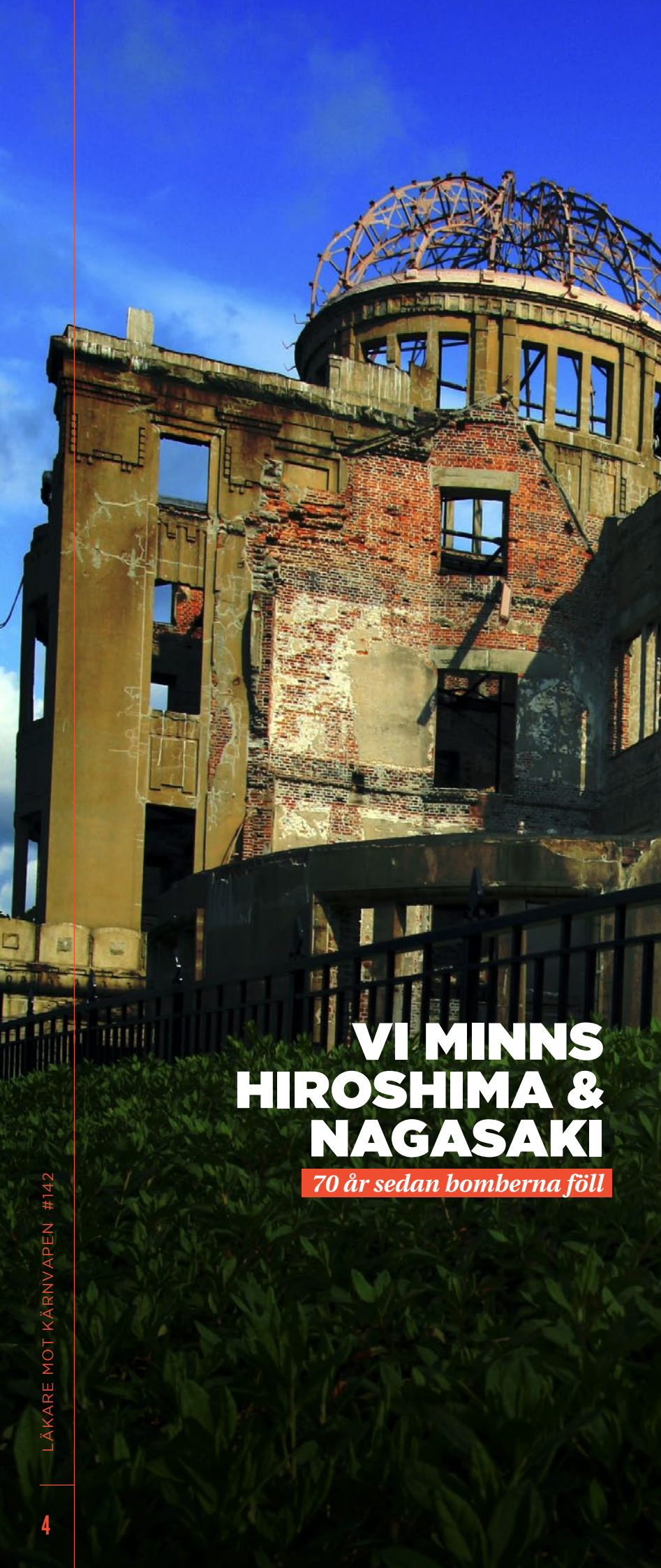
UTGIVNINGSPLAN

Nr	Manusstopp	Distribution
143	1 dec	jan 2015

FRAMSIDA: Hiroshimadomen. Bygg-
naden har bevarats i samma skick som
direkt efter bombningen och fungerar
som en påminnelse över kärnvapens
förfärliga förstörelsekraft.

**SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN**
Nobels fredspris 1985

VI MINNS HIROSHIMA & NAGASAKI

70 år sedan bomberna föll

SJUTTIO ÅR MED BOMBEN *– ett bokslut*

Av Thomas Jonter, professor i internationella relationer, ekonomisk-historiska institutonen vid Stockholms universitet

I slutet av 1945 förfogade USA över sex atom-bomber. De utgjorde världens sammanlagda arsenal av kärnvapen. Under åren efter kriget vidtogs åtgärder i FN för att avskaffa dem.

Alla tycktes vara överens om att dessa fruktansvärda vapen skulle förbjudas och förstöras så fort som möjligt. Efter sjuttio år, ett kallt krig och Sovjetunionens fall, med en ny världsordning i vardande, har antalet kärnvapenstater ökat från en till nio och det finns idag 17 000 kärnvapen. Bör det betraktas som en framgång? Optimisten skulle nog se så: i början av 1960-talet trodde ledande statsmän med president Kennedy i spetsen att antalet kärnvapenstater kunde stiga till 20-25 inom något decennium om ingenting gjordes. Men världen agerade, IAEA bildades och icke-spridningsavtalet förhandlades fram och förhindrade detta mardröms-scenario. Pessimisten skulle nog däremot hävda att nio kärnvapenmakter är mer än nog och att dagens multipolära

internationella system som avlöste det bipolära systemet innebär en osäkrare och mindre förutsägbar värld. Under det kalla kriget var världen uppdelad i två maktblock och de båda supermakterna USA och Sovjetunionen kunde kontrollera varandra, vilket minskade riskerna för ett kärnvapenkrig. Dessutom finns idag finns en större risk att terrorister skaffar kärnvapen.

Finns det skäl att vara optimist eller pessimist? Det beror naturligtvis på val av perspektiv. Sedan 1945 har i huvudsak tre angreppssätt använts i arbetet med att minska hotet från kärnvapnen: nedrustning, icke-spridning och vapenkontroll. Dessa tre metoder har betytt olika saker för olika aktörer i skilda perioder under dessa sjuttio år och kommer att beskrivas nedan.

ÅREN EFTER KRIGET

År 1946 bildades United Nations Atomic Energy Commission (UNAEC) med uppdraget att ta fram förslag till att avskaffa alla kärnvapen. Ett av förslagen var Baruchplanen¹ som innebar att USA var berett att göra sig av med alla kärnvapen om en kontroll av världens alla urantillgångar och kärnenergiinfrastruktur först kunde komma till stånd. Det visade sig snart att Sovjetunionen inte var intresserat utan kontrade med ett motförslag: först förstör USA alla sina kärnvapen och därefter upprättas en global kontroll av kärnämnen och kärnenergiinfrastruktur. Detta motbud kunde inte USA acceptera. Vissa har menat att det hela enbart var ett politiskt spel och har ifrågasatt om USA egentligen avsåg att avskaffa sina atombomber. Hur det än var med den saken, så var aldrig makteliten i Moskva intresserad av att förbjuda kärnvapnen eftersom de var i full färd med att utveckla egna, och 1949 genomfördes också det första sovjetiska kärnvapenprovet. Samma år upphörde UNAEC med sin verksamhet. År 1952 genomförde så Storbritannien sitt första kärnvapentest. Det stod nu klart att nedrustning som reellt mål och medel hade försvunnit från den globala politiska dagordningen.

”ATOMS-FOR-PEACE” OCH BEGREPPET ICKE-SPRIDNING LANSEAS

I december 1952 höll USA:s nye president Ike Eisenhower sitt berömda tal om ”Atoms for Peace” vilket innebar att en ny politisk strategi lanserades: icke-spridning. Kärnvapen skulle hindras från att spridas till andra stater. USA, senare även Sovjetunionen, skulle hjälpa andra stater som ville utveckla kärnkraft att förverkliga detta mål om de samtidigt lovade att inte skaffa kärnvapen. ”Atoms for Peace”-projektet ledde till ett omfattande samarbete på kärnenergiområdet och 1957 skapades International Atomic Energy Agency (IAEA). IAEA skulle stimulera globalt samarbete inom den fredliga användningen av kärnenergin och förhindra spridning av kärnvapen. Denna strategi hindrade många stater från att skaffa kärnvapen men fick också till följd att de tre kärnvapenmakterna fick sitta i orubbat bo och behålla sina massförstörelsevapen. De hade ett gemensamt intresse av att förhindra att andra länder utvecklade kärnvapen samtidigt som de själva tilläts behålla dem. Och dessa stater – framför allt USA och Sovjetunionen – började bygga upp väldiga arsenaler av kärnvapen i rasande fart. År 1952 fanns det runt 1000 kärnvapen, fem år senare hade antalet överskridit 7 000, och 1962, Kubakrisens år, hade denna hisnande vapenutveckling lett fram till att det existerade mer än 30 000 kärnvapen. Kapprustningen mellan de båda supermakterna var ett faktum och en ny dimension hade börjat göra sig gällande i arbetet med att minska de risker som denna avskräckningspolitik skapat: vapenkontroll. USA och Sovjetunionen hade redan i slutet av 1950-talet börjat föra samtal om hur denna vansinniga kapprustning kunde minskas. Det handlade om vapenkontroll och ingenting annat, men samtalen beskrevs i termer av nedrustning. Parallellt växte sig internationella gräsrotsrörelser starkare och krav framfördes att supermakterna måste ta mått och steg mot en verklig nedrustning. Flera stater, bland dem Sverige, började engagera sig för att skapa ett internationellt samarbete i

syfte att avskaffa världens alla kärnvapen. Men det var först med Kubakrisen som USA och Sovjetunionen visade sig villiga att sätta sig ned och förhandla på allvar. Kubakrisen hade nämligen visat att ett kärnvapenkrig inte var otänkbart och detta satte press på supermakterna att visa att de menade allvar med sina samtal och sina utfästelser om nedrustning. År 1963 undertecknades prov-

stoppsavtalet, *Test Ban Treaty*, vilket innebar att vissa typer av kärnvapenprov förbjöds. Detta tockades som en framgång i det internationella nedrustningsarbetet. Den dåvarande svenske utrikesministern, Torsten Nilsson, menade att ”den första grinden” mot allmän nedrustning hade passerats. Under de följande åren förhandlades det om ett internationellt avtal som skulle förhindra vidare kärnvapenspridning och leda till nedrustning. År 1968 landade alla dessa förhandlingar i ett färdigt avtal, icke-spridningsfördraget NPT. Flera stater, bland dem Sverige och Schweiz, gav därmed upp sina kärnvapenplaner och började arbeta för en kärnvapenfri värld. Även om NPT innehöll en artikel om att de fem kärnvapenstaterna (Frankrike och Kina hade 1960 respektive 1964 sällat sig till ”kärnvapenklubben”) seriöst skulle arbeta för nedrustning, menade de i praktiken inte allvar med detta. Kapprustningen fortsatte och i mitten av 1980-talet närmade sig antalet kärnvapen i världen rekordnivån 70 000. Ett antal som skulle kunna förrinta allt liv på jorden flera gånger om.

NPT-fördraget kom att innebära att begreppet nedrustning, i betydelsen av

1. Bernard Baruch, finansman och rådgivare åt USA:s president

att avskaffa kärnvapen, förlorade sin innebörd och blev liktydigt med icke-spridning och vapenkontroll. Kärnvapenmakterna hade monopoliserat sitt kärnvapeninnehav.

VAPENKONTROLL OCH KALLA KRIGETS SLUT

Under 1970-talet kom förhandlingar igång mellan USA och Sovjetunionen om att minska kärnvapenarsenalerna på bägge sidor av järnridån. Det handlade uteslutande om vapenkontroll eftersom kärnvapen ansågs vara själva navet i maktbalansens dynamik. Dock ansågs antalet kärnvapen kunna minskas utan att avskräckningens principer rubbades. Dessa förhandlingar fortsatte under det påföljande decenniet. När Michael Gorbatjov kom till makten 1985 och började tala om avspänning och nedrustning inleddes en ny fas i samtalen mellan supermakterna. Gorbatjov tycktes på allvar mena att nedrustning skulle innebära reell nedrustning. Vid en förhandling i Reykjavik föreslog han till och med för den amerikanske presidenten Ronald Reagan att alla kärnvapen skulle avskaffas. Nu blev det inte riktigt så, men antalet kärnvapen kunde reduceras rejält. Sedan föll Berlinmuren 1989, Sovjetunionen upplöstes 1991 och plötsligt var nedrustning i betydelsen att avskaffa alla världens kärnvapen tillbaka på agendan igen. Under flera av de så kallade översynskonferenserna för ickespridningsfördraget, NPT – som hålls vart femte år i FN i New York – diskuterades på allvar om det inte var dags att förverkliga artikel 6 av fördraget. Kalla krigets slut tolkades som att en ny och mer samarbetsvillig värld med varaktig fred var inom räckhåll. Ukraina och Kazakstan gav upp sina kärnvapen och Sydafrika tillkännagav att man hade utvecklat kärnvapen men att dessa hade destruerats. Allt var dock inte frid och fröjd. Indien och Pakistan genomförde kärnvapentester 1998 och Nordkorea lämnade NPT 2003 och genomförde sitt första kärnvapenprov 2006. Men de positiva stämningarna dominerade trots allt och USA:s första svarta president Barack Obama sade i ett uppmärksammat tal i Prag 2009

att USA strävar efter ett avskaffande av världens alla kärnvapenarsenaler. För detta fick han Nobels fredspris samma år. Nu skulle väl äntligen ett genombrott kunna ske, trodde många och flera initiativ togs. Exempelvis hade inför 2015 års översynskonferens för NPT en rad stater undertecknat det så kallade humanitära initiativet. Syftet med detta initiativ är att sätta press på kärnvapenstaterna att visa att de menar allvar med sina utfästelser att avskaffa sina kärnvapen. Idag har 159 av NPT:s 191 stater undertecknat det humanitära initiativet och kräver verkliga och bindande åtaganden från kärnvapenstaternas sida. Vissa av dessa stater, med starkt stöd av en rad NGOs, exempelvis ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons), kräver till och med att ett nytt fördrag mot kärnvapeninnehav ska skapas. Andra stater vill behålla NPT men tvinga kärnvapenstaterna att efterleva vad de faktisk redan lovat inom ramen för icke-spridningsavtalet. Vad dessa kampanjer kommer att leda till vet vi inte idag. Vi vet dock att den senaste NPT-översynskonferensen bröt samman och att kärnvapenstaterna inte var intresserade av att diskutera de humanitära dimensionerna. Frankrike och Ryssland har till och med sagt att initiativet att koppla mänskliga säkerhet till de pågående icke-spridningsförhandlingarna kan äventyra fördragets fortlevnad. Hur ser USA och de andra kärnvapenstaterna på saken? De säger att avsikten är att kärnvapen ska avskaffas på sikt men först då världen är mogen att ta detta steg fullt ut. Och vägen dit går via stegvisa reduktioner av de nuvarande kärnvapenarsenalerna. Med andra ord ska de bilaterala förhandlingarna vid sidan av NPT fortsätta. Obama sade också i Prag 2009 att ett avskaffande av kärnvapen inte får äventyra USA:s säkerhet. I praktiken innebär det att USA kommer att avstå från kärnvapen först då alla andra kärnvapenmakter har avskaffat sina. Man kan naturligtvis fråga sig hur detta ska gå till i praktiken. Det är nog svårt att föreställa sig att Ryssland skulle gå med på detta upplägg. Och knappast heller Frankrike, Kina eller Storbritannien.

”

Idag har 159 av NPT:s 191 stater undertecknat det humanitära initiativet och kräver verkliga och bindande åtaganden från kärnvapenstaternas sida. Vissa av dessa stater, med starkt stöd av en rad NGOs, exempelvis ICAN, kräver till och med att ett nytt fördrag mot kärnvapeninnehav ska skapas.

SAMMANFATTNING

Om vi ska försöka sammanfatta dessa 70 år som vi levat med kärnvapen så har det mer handlat om icke-spridning och vapenkontroll än om nedrustning. Det finns fortfarande 17 000 kärnvapen i världen. NPT har fungerat i så måtto att en omfattande horisontell spridning av kärnvapen har förhindrats. Det är en framgång. Kärnvapenmakterna har dock hittills inte visat att de menar allvar med sina utfästelser om nedrustning. Visserligen är 17 000 kärnvapen bättre än 70 000. Men å andra sidan räcker 17 000 kärnvapen till att förinta allt liv på vår planet. Så många som 159 stater har tröttnat på detta dubbelspel från kärnvapenmakterna och har valt att agera för att sätta press på dem att göra vad NPT förpliktar dem att göra: avskaffa världens alla kärnvapen. Det kommer inte att ske inom ramen för NPT, har kärnvapenstaterna svarat. Här befinner vi oss efter 70 år med bomben. Om detta utgör skäl till att vara optimist eller pessimist handlar om val av perspektiv och vad man tror är realistiskt att uppnå. ❖

HIBAKUSHOR MÖTER UD

Av Martin Tondel och Josefin Lind

En dag i maj fick Utrikesdepartementet (UD) ett ganska ovanligt besök. Det var en delegation som bestod av Martin Tondel och Josefin Lind från SLMK, samt Aaron Tovish, Mayors for Peace och fyra atombombsöverlevare från Hiroshima vilka kommit till Stockholm med Peace Boat. Fredsbåten hade på denna sin 87:e världsomsegling som uppdrag att uppmärksamma 70-årsdagen av atombomberna över Japan och ge vittnesmål i varje hamn de lägger till i.

Miyake Nobuo minns tydligt vad som hände den 6 augusti 1945. Han var sexton år och befann sig 1,8 km från platsen för explosionen, i en spårvagn. Plötsligt såg han ett intensivt ljussken och hann ut ur spårvagnen innan den kastades iväg av tryckvågen och samtliga ombord dödades. Minnena av alla skadade dagarna därefter har påverkat hans liv och engagemang mot kärnvapen.

”Jag är hemskt tacksam att jag fått komma hit till Utrikesdepartementet och berätta min historia. Det får inte bli några fler Hibakushas” avslutar Miyake sin historia.

Ito Masao var 4 år 1945. Han berättade om sina minnen om alla döda kroppar som under flera dagar kremerades nära huset där han bodde. Han kan ibland åter känna lukten av bränt människokött. Med en tår i ögonvrån berättade han hur frun för några år sedan gick bort i cancer.

Sedan är det Horie Soh's tur att berätta. Han var också fyra år när bomben föll och klarade sig utan skador eftersom en äldre syster skyddade honom med sin kropp. Fortfarande minns han alla svårt brännskadade barn. ”Ingen ska behöva uppleva det vi fick genomlida. Alla kärnvapen måste avskaffas”, konstaterar Horie Soh.

Slutligen är det Kamada Hiroes tur. Hon uppmanar svenska regeringen att skriva under the Humanitarian Pledge. ”Jag känner inte hat mot USA, men däremot känner jag hat mot de som beslutade att släppa atombomben över Hiroshima. Dem kan jag aldrig förlåta.” Mathias Otterstedt, vikarierande enhetschef på UD säger att han är djupt berörd av dessa berättelser. Han besökte Hiroshima och Nagasaki 2005, men detta är första gången han möter atombombsöverlevare. Mathias intygar att vi alla delar samma vision om en värld där det inte finns några kärnvapen och att vi alla behövs för att kunna förverkliga det målet. Något besked om huruvida Sverige ställer sig bakom Humanitarian Pledge fick vi inte. Dä-

remot lyfter tjänstemannen lite oväntat fram genderfrågan, att kvinnor är mer benägna att utveckla cancer än män.

Martin Tondel förklarar att SLMK:s syfte är att sprida kunskap om kärnvapnens medicinska effekter samt att genom vetenskaplig forskning bidra till denna kunskap. Här utgör den medicinska uppföljningen av atombombsoffren en viktig kunskapskälla för vad vi vet om strålningens skadeverkningar. Detta tjänar inte bara som underlag för kampen för kärnvapnens avskaffande utan har också haft betydelse för all form av strålskydd, för dem som utsätts för strålning i sitt yrke, men också för allmänheten. Martin berättar också att SLMK är en del av den internationella rörelsen IPPNW som för sitt arbete mot kärnvapen tilldelades Nobels fredspris 1985. Han påminner om att inte bara ett avsiktligt användande av kärnvapen kan orsaka en katastrof utan det kan också bli resultatet av ett misstag som lett fram till kärnvapenanvändning. Den mänskliga faktorn är i hög grad en medicinsk fråga, om dygnsrytm, kognitiv förmåga och monotona arbetsuppgifter, säger Martin.

Avslutningsvis framför Martin att vi ser fram emot en fortsatt dialog med UD och att vi vid behov kan stå till tjänst med sakkunskap genom vårt vetenskapliga råd. Det finns bara ett sätt att undvika kärnvapenanvändning, nämligen att avskaffa kärnvapnen. ❖

Hiroshimadagen 2015

I Storkyrkan, Malin Persson från Swedbank, Sofia Walan från Kristna Fredsrörelsen, Kristina Levander, Anderas Tolf från Svenska Läkare mot Kärnvapen och Bo Hermansson från Röda Korset.

Minneshögtid i Storkyrkan, Stockholm

Av Leonore Wide

Hiroshimadagen den 6 augusti uppmärksammades i Storkyrkan i Stockholm för tionde året i följd av Svenska Läkare mot Kärnvapen i samarbete med Stockholms domkyrkoförsamling. Domkyrkokaplan Kristina Ljunggren välkomnade oss omkring 100 personer som samlats till denna manifestation för fred och kärnvapenedrustning. Papperstranor svävade över oss från orgelläktaren med sitt uppförande budskap: aldrig mer Hiroshima, aldrig mer Nagasaki. Talare var Svenska Röda Korsets vice ordförande Bo Hermansson och generalsekretären för Kristna Fredsrörelsen Sofia Walan. Musik framfördes av Martin Blomquist, orgel, och Joakim Laksov, cello.

ANTI-ATOMBOMBS-DIPLOMET 2015 TILL AMANDA JACKSON

Därefter överlämnade SLMK:s ordförande Andreas Tolf föreningens diplom för betydande insatser i arbetet för en kärnvapenfri värld till Amanda Jackson.

Hon är hållbarhetschef på Swedbank och representerades för dagen av Malin Persson.

Diplommotiveringen lyder: "Amanda Jackson, hållbarhetschef på Swedbank, har målmedvetet drivit utvecklingen av en policy för bankens verksamhet som förbjuder alla finansiella tjänster till företag med anknytning till kärnvapenproduktion. Hon har lett utarbetandet av strategier för att frågor om hållbarhet och mänskliga rättigheter ska ingå i bankens analys vid krediter. Hon har undervisat brett om dessa frågor, såväl i Sverige som internationellt. Genom sitt engagerade arbete är hon en föregångare för hela bankvärlden i riktning mot ett totalt stopp för investeringar i kärnvapenföretag."

Tack Amanda!

Ett hedersdiplom utdelades postumt till Hans Levander, SLMK, och togs emot av hans hustru Kristina Levander. Motivering: "Hans Levander, reumatologläkare i Uppsala, var en outtröttlig kämpare för fred och kärnvapenedrustning. Han var aktiv medlem i Svenska Läkare mot Kärnvapen alltsedan föreningens bildande 1981 och hade

ett starkt engagemang för föreningen. Han har varit vår främste idégivare och inspiratör, med en smittande entusiasm för uppgiften att verka för en kärnvapenfri värld. Han initierade många olika projekt, baserade på insikten att möten mellan människor är en grund för fred. Att nå ut till ungdomar var särskilt viktigt för honom. Han startade och drev ett stort internationellt nätverk för ungdomars fredsutbildning, Life-Link Friendship-Schools. När han alltför tidigt gick bort år 2014 sörjdes han av vänner över hela världen. Vi saknar honom och minns med tacksamhet hans klokhets, engagemang, värme och glädje!"

Vi lämnade Storkyrkan allvarliga, men uppfyllda av en stark vilja att föra vidare arbetet för en kärnvapenfri värld.

Aktiviteter på Stortorget, Stockholm

Av Clara Levin

Tillsammans med Nobelmuseet arrangerade Läkare mot Kärnvapen en manifestation på Stortorget i Gamla stan i Stockholm. Med en publik på

Die-in på Stortorget i Stockholm. En die-in är en form av protest eller politisk manifestation där deltagarna spelar döda.

cirka ett femtiotal till och från uppträdde Patrik Jean, Nawroz och Rojda från poetryslam-nätverket *Revolution Poetry* samt Stockholms Amnestykör. Andreas Tolf från Läkare mot Kärnvapen och Felix Rosén från Nobelmuseet höll inspirerande tal om varför det är viktigt att uppmärksamma Hiroshimadagen. Manifestationen avslutades med en die-in.

Amnestykören bjöd på en uppskattad sånginsats på Stortorget.

Göteborg

Av Gunnar Westberg

Sjuttioårsminnet av atombomben som ödelagde Hiroshima uppmärksammades i Göteborg i Fredslunden vid Universitetet. Samtidigt firades IKFF:s hundraårsdag och Anna-Lisa Björneberg berättade om föreningen historia. Jazzmusiker för fred förhöjde stämningen, som de gjort vid varje Hiroshimadag sedan tjugo år. Gunnar Westberg talade om att ett förbud mot kärnvapen var möjligt och utvecklingen går nu tydligt i den riktningen. En artikel med liknande budskap från Gunnar hade publicerats i Göteborgs-Posten samma dag. Ett brev till utrikesminister Margot Wallström sändes från mötet. Vi önskade att Sveriges utrikesledning skulle ta initiativ tillsammans med likasinnade länder för att arbeta fram ett förbud mot kärnvapen. Deltagandet var större än vanligt, kanske ett åttiotal personer.

Hela mötet finns inspelat som video på <http://wp.me/ppfjt-6d5>

Lund

Av Birgitta Kastlund

Sjuttioårsminnet av atombomberna över Japan uppmärksammades i Lund på flera sätt. Birgitta Kastlund medverkade i två radioprogram: ett morgonprogram på Hiroshimadagen i Sveriges Radio P4 Malmöhus, med samtal om motiven för att engagera sig kampen mot kärnvapen, samt en intervju i P4 extra den 9 augusti om kärnvapenhotet idag och SLMK:s arbete. Vidare hölls i Lunds domkyrka en middagsmässa för fred där Birgitta Kastlund talade. I kyrkan visades en Hiroshimautställning och det fanns informationsmaterial från fredsorganisationer. Två ljudillustrationer fick beskriva skillnaden i sprängkraft mellan de konventionella bomberna från andra världskriget och den samlade sprängkraften av dagens kärnvapen; ljudet från den senare ekade mot den tusenåriga domens basanta murar och fullständigt dränkte ljudet som illustrerade världskrigets bomber. Det var mycket talande!

SJUTTIO ÅR SEDAN HIRO- SHIMA OCH NAGASAKI – dags för ett för- bud mot kärnva- pen!

Av Beatrice Fihn

I år uppmärksammar världen att sjuttio år gått sedan Hiroshima och Nagasaki förstördes av kärnvapen. Och vi tvingas konstatera att det idag finns nio kärnvapenstater och ytterligare 26 länder, alla medlemmar av Nato, som inkluderar kärnvapen i sina säkerhets- och försvarsstrategier.

Genom att fokusera på kärnvapen som vapen snarare än maktredskap och lyfta fram de humanitära konsekvenserna av dem, har de kärnvapenfria länderna gjort kärnvapenfrågan het igen.

Tre faktabaserade konferenser har ägt rum i Norge, Mexiko och Österrike, där de deltagande staterna diskuterade de katastrofala humanitära konsekvenserna av kärnvapen. Slutsatserna från dessa konferenser var obestridliga och det framhölls att en detonation av ett kärnvapen idag i ett befolkat område skulle skapa en storskalig humanitär nödsituation. Ingen meningsfull respons skulle kunna tillhandahållas.

Den tredje konferensen i Wien avslutades med slutsatsen att trots icke-spridningsavtal, förbud mot kärnvapenprov och flera kärnvapenfria zoner, finns det ingen internationell rättslig

Beatrice Fihn, executive director för International Campaign to Abolish Nuclear Weapons, ICAN.

norm som förbjuder innehav, överlåtelse, produktion och användning av kärnvapen. Ett rättsligt tomrum existerar, och det måste fyllas.

Som ett svar skapade Österrikes regering ett dokument kallat "the Humanitarian Pledge" där de lovar att göra allt i sin förmåga för att fylla detta rättsliga tomrum. Sedan konferensen i Wien har 114 stater anslutit sig till the Humanitarian Pledge och därmed deklarerat att de är redo att börja arbetet för att fylla det rättsliga tomrummet runt kärnvapen.

Denna grupp med över 100 stater måste nu bestämma sig för hur de ska gå tillväga. ICAN jobbar hårt för att förhandlingar ska startas om ett nytt internationellt instrument som förbjuder kärnvapen och vi har stora förhoppningar om att detta kommer ske snart.

Sverige är tyvärr fortfarande ett av de länder som inte anslutit sig. Trots lovande signaler från utrikesminister Wallström står Sverige utanför detta in-

VID PRESSLÄGGNING

När artikeln skrevs hade omröstningen i Generalförsamlingen inte ännu ägt rum. Vid pressläggning röstade Sverige för Humanitarian pledge och avstod sin röst från Sydafrikas resolution om att förklara kärnvapen omoraliska.

itiativ, tillsammans med de länder som antingen har kärnvapen eller befinner sig under Natos kärnvapenparaply.

Sjuttioårsdagen av atombombningarna av Hiroshima och Nagasaki påminner oss om att kärnvapen inte bara är teoretiska redskap som ska existera i avskräckande syfte; de är riktiga vapen med oacceptabla och urskillningslösa följder.

Arbetet med att stigmatisera, förbjuda och eliminera kärnvapen är det bästa försvaret mot användning av dem och det är nu dags för Sverige att stödja detta! ❖

RAPPORT FRÅN Almedalen

Av Clara Levin

Läkare mot Kärnvapen befann sig även i år i Almedalen där man genomförde två aktioner vid Hamnplan och anordnade ett seminarium tillsammans med Uppsala universitet och SLMK:s vetenskapliga råd.

Seminarieret handlade om de humanitära aspekterna av kärnvapen. Tre delar togs upp: de medicinska konsekvenserna, klimateffekterna samt den politiska aspekten, och en politisk debatt följde. De medicinska konsekvenserna är SLMK:s största och viktigaste fokus och tål att lyftas fram om och om igen. Men även klimateffekterna är viktiga eftersom en kärnvapendetonation skulle leda till en omfattande global påverkan. Även om de vetenskapliga studierna inom detta fält inte är helt konklusiva och behöver upprepas så är resultaten skrämmande. Gunilla Svensson, professor i meteorologi på Stockholms universitet, har tillsammans med två doktorander tagit fram dessa nya forskningsresultat och vi kommer antagligen se mer av sådan forskning i framtiden.

Den efterföljande politiska debatten, där sex av riksdagspartierna deltog, handlade om vad respektive parti anser är viktigast att göra just nu när det gäller kärnvapenedrustning. Även om det inte var mycket ny information som kom fram, nämndes arbetet för ett förbud från flera av partierna, på båda sidorna av blockgränsen. Så nu gäller det att Sverige tar tillvara denna samstämmighet och ställer sig bakom Humanitarian pledge och aktivt arbetar för kärnvapenedrustning. ❖

Se seminariet här:

<http://media.medfarm.uu.se/play/video/5093>

▲ Gunilla Svensson, Andreas Tolf och Clara Levin. Foto: Ceres Olsson

▲ Birgitta Kastlund under blodtrycksaktionen vid Hamnplan i Visby.

▲ Politikerpanelen med moderator Peter Wallensteen, Alexandra Völker (S), Freddy Grip (V), Pernilla Stålhammar (MP), Kerstin Lundgren (C), Sofia Damm (KD) och Karin Enström (M)

▲ Många människor kom förbi under de två blodtrycksaktionerna vid Hamnplan i Visby. Här sitter Eva Petersson och tar blodtryck och pratar kärnvapen.

ARTIKELSERIE

CLOSE CALLS

DE GÅNGERNA VAR VI NÄRA KÄRNVAPENKRIG

Av Gunnar Westberg

Jag kommer i några nummer av Läkare mot Kärnvapen att redogöra för några "Close calls", då vi var nära det stora kärnvapenkriget. Beskrivningarna utgår från journalistiska källor och från redogörelser av politiker och militärer som deltog i processen. Det är sällan möjligt att få en objektiv framställning av vad som hände. Det finns ofta en part som vill beskriva hotet om ett kärnvapenkrig som överhängande och en annan som vill påstå att allt var under kontroll.

Gemensamt för alla dessa incidenter är att misstag och missförstånd uppkommit i en situation av spänning mellan kärnvapenmakterna. När nu spänningen i världen åter ökar kan det vara bra att rekapitulera vad vi lärt oss. Efter en genomgång av några av de mest hotfulla situationerna vill jag i sista inslaget i serien diskutera vilka risker som dominerar idag.

"Påståendet att kärnvapen kan behållas för alltid utan att någonsin användas – avsiktligt eller av misstag – är inte trovärdigt"

Slutsats av Canberrakommissionen i dess rapport 1996. Kommissionen hade som medlemmar bl a ett antal erfarna generaler.

STANISLAV PETROV

– mannen som räddade världen

Två gånger under år 1983 var vi nära ett världsförödande kärnvapenkrig mellan Sovjetunionen och USA. Vi visste att faran var stor, men i efterhand har vi förstått att den var större än vi visste då.

President Ronald Reagan talade i sitt beryktade framförande i mars 1983 om "ondskans imperium" på ett sätt som djupt sårade den ryska ledningen och upplevdes som slutet på den period av ömsesidig försiktighet som förelegat sedan Kubakrisen.

I Sovjetunionen var många övertygade om att USA skulle anfälla. Peter Handberg berättar i sin bok *Undergångens skuggor* att han träffat män som vakade över de platser i Baltikum där de interkontinentala raketerna vilade. Dessa män, dessa dödsmaskinernas tjänare, inte bara oroade sig för, men tycks faktiskt ha trott på ett amerikanskt anfall med kärnvapen och var beredda på avfyrningsordern.

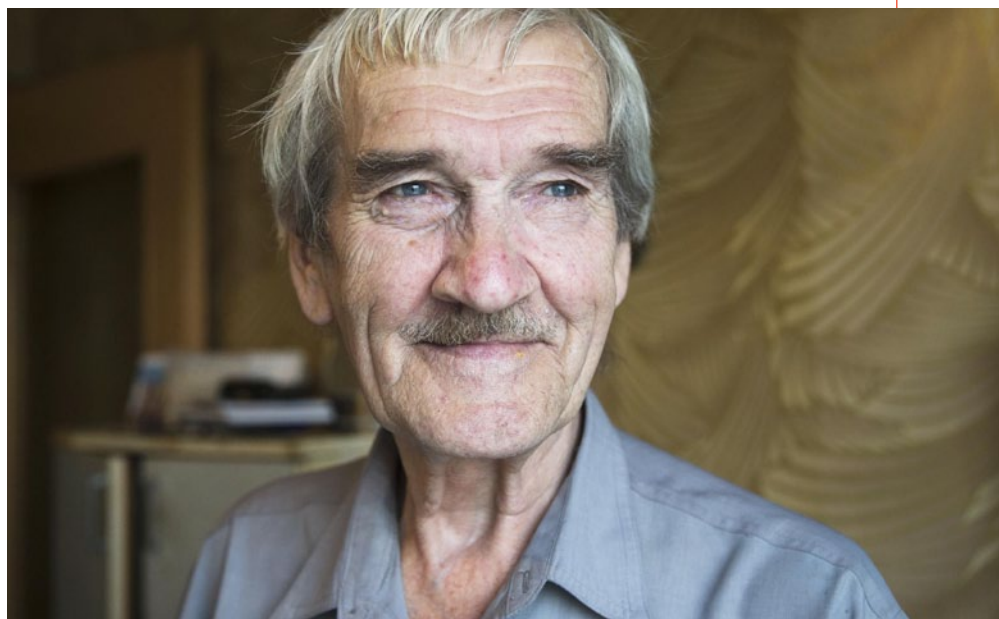
I Moskva förberedde Kommunistpartiets politbyrå och landets ledning en motattack. Chefen för spionorganisationen KGB, general Oleg Kalunin,

hade sänt order till sina agenter i världen att hålla utkik efter alla tecken på planer för ett stort anfall mot fäderneslandet. KGB-chefen räknade "pinnar", tecken på att anfalllet förbereddes. När ett visst antal "pinnar" samlats var anfalllet säkert.

Sovjetunionen leddes av Jurij Andropov, som tidigare varit chef för KGB. Han var svårt sjuk och behandlades i kronisk dialys. Andropov var ansvarig för att ge ordern "Avfyr kärnvapenmissilerna".

Det internationella läget var mycket spänt. Sovjet och USA genomförde båda en stor upprustning med medeldistansmissiler avsedda för "the European Theatre of War". USAs program "Star War" gjorde att de ryska militärerna oroade sig för att USA skulle få en förstaslagsförmåga, och kunna förstöra eller stoppa alla ryska kärnvapenmissiler. Spänningen ökade när ett koreanskt passagerarplan den förste september sköts ner av ett sovjetiskt jaktplan. Den ökade krigsrisken upplevdes starkt av dem i Sovjet som var ansvariga för att varna för ett inkommande anfall. En anläggning belägen i de militära, slutna staden Serpukov-15 var central för systemet. Överstelöjtnant Stanislav Petrov fick den 26 september 1983 order att ta befälet på övervakningscentralen under det kommande dygnet när den officer som skulle tagit vakten var sjuk. På kvällen kom så larmet. Datorskärmbarna visade att en missil avfyrats från amerikanska västkusten. En avfyrning, så en till, till slut fyra missiler. Datorn bedömde att nu förelåg högsta sannolikhetsgraden för ett anfall.

Petrov skulle nu, enligt de instruktioner han själv varit med om att utarbeta, genast rapportera vidare att ett amerikanskt anfall hade upptäckts. Han tycks ha gjort ett försök att rapportera men den officer han nådde var möjligen berusad och tog inte saken på allvar. Petrov skulle då ha ringt nästa instans. Han beslöt att vänta, trots sina order. Han visste vilka konsekvenserna skulle bli om han rapporterade. Kriget

Stanislav Petrov, mannen som räddade världen. Foto: Associated Press.

”

Han visste vilka konsekvenserna skulle bli om han rapporterade. Kriget skulle innebära förintelse av USA och Sovjetunionen och kanske mänskligheten.

skulle innebära förintelse av USA och Sovjetunionen och kanske mänskligheten. Han väntade på mer information.

Nog var det egendomligt att USA avfyrat bara några få missiler? Och varför kunde inte satelliterna se själva missilerna? Petrov var mycket väl insatt i funktionerna i anläggningen, han var nämligen en av dem som utvecklat datorsystemet. Han insåg att systemet inte var perfekt. Kanske var det denna specialkunskap som räddade oss? Eller en vanlig människas ovanliga självständighet och omdöme? Så kom förklaringen: misstag i datorsystemen. Man kunde andas ut.

Riskbedömning: hur skulle en sjuk och utmattad Andropov ha reagerat? Kanske skulle Sovjetledningen ha insett att några få missiler inte innebar ett anfall. Eller kunde en ytterligare händelse liknande Reagans ökända mikrofontest¹ ha blivit den tändande gnistan – som skottet i Sarajevo.

Händelsen blev bekant först när en överordnad som kritiserat Petrovs bristande journalföring låg på sin dödsbädd. Petrov har fått mycket litet uppmärksamhet i Ryssland.

Händelseförloppet visas i en nyligen producerad film, *Mannen som räddade världen*, en dansk film regisserad av Peter Anthony, och tillkommen med bidrag från bland annat Svenska Läkare mot Kärnvapen. Berättelsen vilar i huvudsak på Petrovs egen berättelse. Den berättar också om hans vidare öden sedan han, direkt efter "incidenten", lämnat armén. Producenten och regissören arbetade i flera år på att få Petrovs förtroende. Filmen blir ett porträtt av en man som inte tyckte att det han gjort var så märkligt, "jag var bara rätt man på rätt plats".

Filmen finns att köpa som DVD. Kanske kommer någon tv-kanal att inse hur viktig denna film är. ❖

¹ Under förberedelserna inför ett valtall 1984 yttrade USA:s president Ronald Reagan inför ljudteknikerna: "My fellow Americans, I'm pleased to tell you today that I've signed legislation that will outlaw Russia forever. We begin bombing in five minutes." Yttrandet läckte ut och ställde till stor uppståndelse i Sovjetunionen.

KÄRNVAPENHOTET – en bortglömd fråga bland unga

Text och foto: Emil Annetorp

På 1960-talet och 1980-talet genom-syrade rädslan för kärnvapen samhället. Många ungdomar bildade opinion mot kärnvapen. Så ser det inte ut idag: ”Man ser det som en gammal fråga, det är andra saker som står i fokus”, säger 23-åriga Sara Peterson.

Hon är en av de ungdomar som *Läkare mot Kärnvapen* träffade under en solig julidag i Stockholm. I Skinnarviksparken på Södermalm sitter två andra. Krig, radioaktivitet, Hiroshimabomben och förödelse tänker de på när de hör ordet kärnvapen. Trots det diskuteras ämnet inte särskilt mycket.

– Vi har inte pratat så mycket om kärnvapen i skolan, säger 18-åriga Caroline Lematre.

– Jag tror aldrig att jag har pratat om kärnvapen med mina kompisar. Andra saker har blivit mer aktuella för oss just nu, kärnvapen står inte högst på listan, säger 15-åriga Julia Haldin.

Foto: Magnus Aronson

Medial uppmärksamhet är viktig för att bilda opinion kring en fråga. Det skrivs spaltmeter om rasism och främlingsfientlighet. Jämställdhet är också i blickfånget.

– Kärnvapenfrågan är inte i medias fokus, säger Peter Wallenstein, professor i freds- och konfliktforskning vid Uppsala universitet.

OPINIONEN GÅR I VÅGOR

Självklart hade det varit önskvärt att kärnvapenhotet hade en större roll i nyhetsagendan och bland de unga som jag träffar. Men precis som andra ämnen går det i cykler:

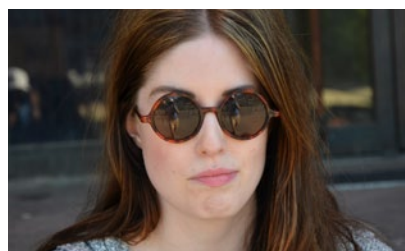
– Det har gått i vågor. I slutet av 50-talet var fokus på kärnvapenprovets miljöeffekter och Rysslands tester i vårt närområde oroade starkt. Opinionsen resulterade i ett provstoppsavtal 1963, säger Peter Wallenstein.

Han nämner även de kraftiga demonstrationer som ägde rum i Europa och USA i början av 80-talet då opinionen var stark mot införskaftet av nya kärnvapenbärande missiler i Öst- och Västeuropa. Missilerna avskaffades sedermera 1987.

– Idag borde frågan om ett eventuellt kärnvapenkrigs effekter på planetens klimat vara lika engagerande. Det kanske kommer, avslutar han hoppfullt.

NÅGRA UNGDOMAR OM KÄRNVAPENHOTET:

Varför pratas det inte lika mycket om kärnvapenhotet idag?

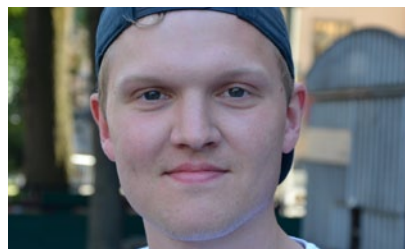
Sara Peterson, 23

– Det beror på att man ser det som en gammal fråga, det är andra saker som står i fokus, som feminism, antirasism men även fascism. Det känns som att det har lite svårt att tränga igenom mediebruset.

Michelle Sundqvist, 23

– Det känns som att det inte påverkar oss i Sverige så mycket utan mer andra länder. Dessutom finns det andra problem än kärnvapen, mer nära problem såsom rasism och fattigdom.

Boris Söderlind, 26

– Det är inte så mycket krig i västvärlden, jag hoppas och tror att världen är lite bättre idag. Det pratades nog mer om kärnvapen under kalla kriget. Sen så är man kanske politiskt engagerad på ett annat sätt. Man går kanske inte fackeltåg utan använder sig av Facebook och andra sociala medier istället. ❖

Detta har hänt

IPPNW-MÖTE I BELGRAD

Under tre dagar i september samlades flertalet europeiska IPPNW-föreningar i Belgrad för en konferens: "For a world without nuclear weapons and war". Det var ett brett program och ämnen som avhandlades var, förutom kärnvapen, bland annat mänskliga rättigheter, försoning och återuppbyggnad efter krig samt studentarbetet i Europa. Det var en intressant helg med många olika perspektiv och åsikter. När allt kommer omkring så är kanske det viktigaste med sådana här kongresser samarbetet mellan olika föreningar, vilket stärks och fördjupas när vi träffas på det här sättet.

FÖRSTA UTSKOTTET

Under oktober pågår Generalförsamlingens första utskott i FN. Där behandlas frågor om nedrustning, och kärnvapen är ett av de ämnen som är i fokus. I år är första utskottet mer händelserikt än på länge och när detta nummer har gått till tryck kommer Generalförsamlingen rösta om ett antal spännande resolutioner om nedrustning av kärnvapen. Mer om detta i nästa nummer av LMK! Om du är nyfiken så kan du hålla koll på uppdateringar på hemsidan, www.slmk.org.

BOKMÄSSAN I GÖTEBORG

Sedan ett par decennier har Yrkesgrupper mot kärnvapen i Göteborg, där SLMK verkar, deltagit i Bokmässan. Vi hade i år en monter om kärnvapnens avskaffande och särskilt om kärnvapenförbud. Montern fick många besök.

Ett upprop till regeringen (text nedan) fick 1025 påskrifter! Mycket material delades ut och vi fick en del bra kontakter. Vi höll två seminarier. På stora scenen talade Gunnar Westberg med Ulf Bjereld som moderator under rubriken Förbjuda kärnvapnen? Där var ungefär 150 åhörare. På Lilla Scenen diskuterade Karin Utas Carlsson och Gunnar Westberg "Nato, kärnvapnen och alternativ säkerhet", med en mindre åhörarskara.

STYRELSEMÖTE PÅ VEN

Första helgen i september samlades Läkare mot Kärnvapens styrelse på konstnärsgården Marielund på Ven utanför Landskrona för styrelsemöte. Med mycket på agendan och många diskussioner om stort och smått blev det en lyckad helg. Nästa styrelsemöte hålls i Stockholm 21 november.

Lästips

NATOMEDELSKAP FÖR SVERIGE? Några reflexioner kring en antologi om Nato och alliansfriheten

Av Curt Riberdahl, Svenska Jurister mot Kärnvapen

Frågan om ett svenskt medlemskap i Nato har hittills debatterats på ett ganska ytligt sätt. Nu finns det en antologi redigerad av Anders Björnsson och Sven Hirdman, om Sveriges säkerhetspolitik, *Bevara alliansfriheten - Nej till Natomedlemskap* (Celanders förlag 2014), där sexton författare belyser frågeställningarna både på djupet och bredden. Boken är ett oundgängligt dokument för den som vill lära sig mer om Nato och delta i debatten på sakliga grunder. Flera av författarna pekar på att ett svenskt - och även ett finskt - medlemskap skulle ge stora geopolitiska effekter i norra Europa och bidra till att öka spänningen. I boken pläderas för en säkerhetspolitik som bygger på gemensam säkerhet i stället för ökad avskräckning. Exempel på detta skulle vara att etablera någon form av kärnvapenfria zoner i Östersjöområdet och i Arktis.

Några författare berör kärnvapenfrågan. Klart är att Sverige som Natomedlem kommer att ingå i Natos nukleära planeringsgrupp och därmed bli medansvarigt för Natos kärnvapenpolitik. Vidare framhålls att Sverige får mindre inflytande som medlem i Nato än om man står utanför, då man kan ha en vidare ram för en flexibel säkerhetspolitik. Som medlem skulle

Sverige automatiskt klassas som ett potentiellt fiendeland till Ryssland. Finlands säkerhetspolitik redovisas i ett särskilt avsnitt. Flera författare pekar på intresset av ett närmare samarbete med Finland. I boken ges också en intressant historisk exposé över svensk politik från 1812 till våra dagar. Boken är mycket värdefull som underlag för bedömning av de frågeställningar som blir aktuella inför ett eventuellt medlemskap i Nato och den förtjänar stor spridning.

Ovanstående är en förkortad version av en artikel om Sverige, Nato och kärnvapnen. Du finner hela artikeln på www.slmk.org!

VILL DU FÅ INFORMATION FRÅN LÄKARE MOT KÄRNVAPEN VIA E-POST?

Skicka din e-postadress till info@slmk.org!

Temanummer i the Lancet om kärnvapen och kärnkraft

HEALTH EFFECTS OF NUCLEAR WEAPONS TESTING:

Historiens första kärnvapenprov utfördes i juli 1945 i New Mexico, USA, när experimentbomben Trinity (treenighet) exploderade. Tre veckor senare bombades Hiroshima och Nagasaki. Från 1945 till 1980, då provsprängningar i atmosfären upphörde, sprängdes över 500 atomvapen i atmosfären med en total sprängenergi motsvarande

av sköldkörtelcancer (oftast inte dödlig) och 11 000 dödsfall i leukemi och andra typer av cancer.

HIROSHIMA SURVIVORS

REMEMBER: I augusti 2014 beräknades antalet människor som dödats av Hiroshima- och Nagasakibomberna till över 450 000: 292 325 i Hiroshima och 165 409 i Nagasaki.

Sunao Tsuboi, nu 90 år gammal, blev svårt brännskadad av Hiroshimabomben. Han skildrar Hiroshima timmarna efter bomben: "There were people crying out for help, calling after members of their family. I saw a schoolgirl with her eye hanging out of its socket.

LONG-TERM EFFECTS OF RADIATION EXPOSURE ON HEALTH:

Studier av överlevande i Hiroshima och Nagasaki har visat att joniserande strålning ökar förekomsten av cancer mer hos dem som exponerats som barn än som vuxna, att även hjärt-kärlsjukdomar ökar men att strålningsoffrens barn inte har visat tecken till ärftlig skada. Risken för cancer ökar lineärt med stråldos men om relationen är lineär även vid låga doser är fortfarande inte känt.

Nio kommentarer och artiklar i the Lancet Volume 386, Issue 9992, 1–7 August 2015

PAKISTAN ÖKAR SIN KÄRNVA-PANARSENAL

Pakistan kapprustar mer än Indien. Landet har fyra reaktorer som producerar plutonium, Indien har en. Pakistan kan kanske producera 20 nukleära stridsspetsar per år medan Indien förefaller producera 5 per år. Men vill Indien så kan landet konkurrera ut Pakistan när det gäller produktion av stridsspetsar.

The Stimson Center and the Carnegie Endowment for International Peace, August 27, 2015

FLER KRIG OCH KONFLIKTER 2014

Antalet väpnade konflikter i världen ökade år 2014 från 34 till 40 och antalet fullskaliga krig från 6 till 11 enligt The Uppsala Conflict Data Project, UCDP. (Väpnad konflikt = 25-999 döda i strid, fullskaligt krig = minst 1000 döda i strid under ett år.) Fyra av de nya konflikterna var i Ukraina. Båda siffrorna är de högsta sedan 1999. Regionen Persiska viken-östra Medelhavet-Svarta havet är särskilt bekymmersam i dag. I den nordöstra änden av regionen finns en grupp diktatoriskt styrda stater med frustrerade befolkningar: Centralasien.

Pettersson T, Wallensteen P. Armed conflicts, 1946-2014. J Peace Research 2015;52(4):536-550.

Anders Bolling, Framstegsbloggen, DN.se, 17 juni 2015: Bakslag!

Ett kärnvapentest någon gång under tidigt 50-tal lyser starkt på rader av åskådare. Radioaktivitetens effekter var vid det här laget inte fullt kända och många i testområdena blev utsatta för enormt höga stråldoser.

omkring 20 000 Hiroshimabomber. Sprängenergin mäts genom att mäta hur mycket trinitrotoluen (TNT) som skulle behöva sprängas för att få samma energiutveckling. Man har provsprängt kärnvapen med styrka från mindre än 1000 ton TNT (<1 kiloton) till 50 000 000 ton TNT (50 megaton). Kärnvapenproven i Nevada, USA, står för mindre än 1% av alla kärnvapenprovs energi men beräknas ha orsakat omkring 49 000 fall

People looked like ghosts, bleeding and trying to walk before collapsing. Some had lost limbs... There were charred bodies everywhere, including in the river, into which people had jumped to escape the flames and quench their thirst. I looked down and saw a man clutching a gaping hole in his stomach, trying to stop his organs from spilling out. The smell of burning flesh was overpowering."

SIPRI:S ÅRSBOK 2015

År 2014 var ett oväntat blodigt år. Under 2013 kunde man inte förutse Rysslands stöld av Krim, kriget i östra Ukraina, den brutala terrorn i Nigeria och Irak samt Gazakriget.

Vapenexporten domineras av USA (31% av global vapenexport 2010-2014) och Ryssland (27%) medan Indien (15%), Saudiarabien (5%) och Kina (5%) importerar mest. Saudiarabien har 0.4% av jordens befolkning men är beväpnat till tänderna!

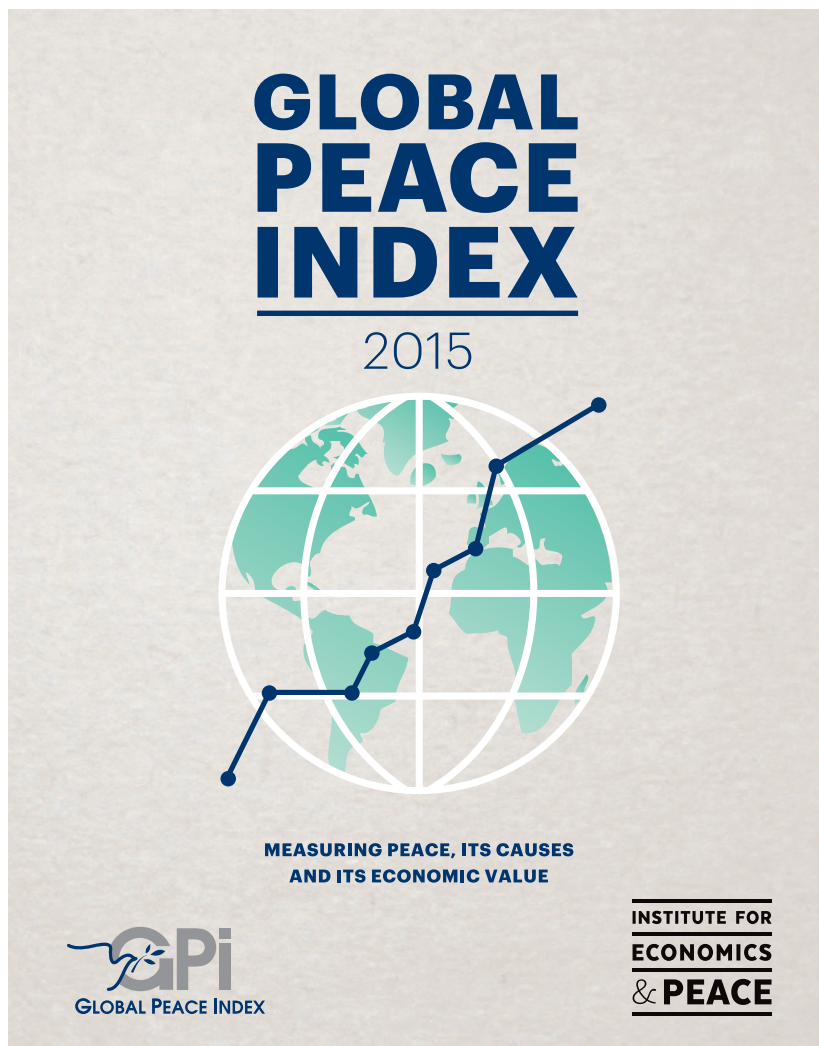
Både Ryssland och USA följer New START-avtalet om nedrustning av strategiska (interkontinentala) kärnvapen – men det går långsamt.

SIPRI Yearbook 2015. www.sipri.org

GLOBAL PEACE INDEX 2015

En oberoende tankesmedja rangordnar de flesta av jordens länder efter Global Peace Index, GPI. GPI sammanfattar 23 indikatorer som ger information om säkerhet och trygghet i samhället, graden av inbördeskonflikter och internationella konflikter och graden av militarisering. Island, Danmark, Österrike, Nya Zeeland och Schweiz är de fredligaste länderna, Sverige kommer på plats 13 (minus för vår omfattande vapenexport) och minst fredliga är Syrien, Irak, Afghanistan, Sydsudan, Centralafrikanska Republiken, Somalia och Sudan enligt GPI 2015 (data från 2014). Sedan 2010 har antalet dödade i krig ökat från omkring 50 000 till omkring 180 000 bekräftade dödsoffer per år. Nästan en procent av världens befolkning är på flykt. Terrordåd dödar omkring 20 000 personer om året och mord dödar omkring en halv miljon om året. Sammanfattningsvis visar UCDP, SIPRI och GPI ökade konflikter under 2014. Frågan är – utgör detta ett hack i den kurva som visar att världen blir allt fredligare, eller är det slutet på *la belle époque*¹ under ett kvartssekel efter järnridåns fall?

Global Peace Index 2015
Henrik Höjer: Ett våldsamt hack i fredsspiralen.
SvD Under strecket 23 augusti 2015

The Global Peace Index (GPI) försöker mäta olika länders relativa freds- och konfliktnivå. Bakom mätningarna står the Institute for Economics and Peace (IEP) i konsultation med en internationell panel av freds- och konfliktexperter från olika fredsinstitut och think-tanks.

ANTHRAX: DET VIKTIGASTE BIOVAPNET

Anthrax (mjältbrand) orsakas av bakterien *Bacillus anthracis* som kan bilda sporer och därför överleva i jord i upptill ett sekel. Djur som dör av mjältbrand (t.ex. kor eller får) smittar marken genom blod som rinner ut ur det döda djurets kroppsöppningar. Betande djur kan smittas men även människor kan smittas genom hudsår (kutan anthrax), inhalation (lunganthrax, inhalationsanthrax) eller genom att sväljas ned (gastrointestinal anthrax). På senare åren har tillkommit blodsmitta hos intravenösa missbrukare. Anthrax kan snabbt botas med antibiotika – problemet är att ställa diagnosen. Biovapen kan bestå av en aerosol av Anthraxsporer som orsakar

inhalationsanthrax, vilken har hög dödlighet. Anthrax anses vara det effektivaste biovapnet eftersom det är lätt att hantera och sprida och sjukdomen är okarakteristisk och lätt att feldiagnostisera – inhalationsformen liknar influensa.

Ajay Kumar Goel, *World J Clin Cases*, 2015; 3(1): 20-33

SYDAFRIKA

Sydafrika har sedan ett år tillbaka sagt att de är intresserade av att anordna en fjärde konferens om kärnvapens humanitära effekter. Men under Första utskottet meddelade Sydafrika att de inte kommer anordna en sådan konferens, men möjligtvis en konferens som tar ett konkret steg framåt. Vi håller tummarna och hoppas på det bästa.

¹ La belle époque: uttryck som uppstod efter första världskriget för att beskriva en fredlig period i Europa före kriget.

ORGANISATIONER MOT KÄRNVAPEN

SVENSKA LÄKARE MOT KÄRNVAPEN - SLMK

Vi är den svenska sektionen av International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW) som är en bred internationell organisation med 150 000 medlemmar, som har en kärnvapenfri värld som gemensamt mål. I Sverige är vi idag nästan 3 000 läkare och medicinstudenter som är medlemmar. Dessutom har vi associerade medlemmar från yrkesgrupper som liksom läkare vill värna liv och hälsa, nämligen tandläkare, forskare, ingenjörer, sjuksköterskor, sjukgymnaster och analytiker.

Både Svenska Läkare mot Kärnvapen och IPPNW är politiskt och religiöst obundna organisationer med målet att avskaffa kärnvapnen genom att sprida saklig information om vapnens medicinska effekter.

Som medlem får du tidningen Läkare mot Kärnvapen 4 gånger/år. Det är den enda svenska tidskriften om kärnvapen.

Vårt arbete finansieras till ca 80 % av medlemsavgifter. Utan detta stöd skulle vi inte kunna agera så självständigt och vetenskapligt trovärdigt som vi gör idag. En stark röst för de humanitära och medicinska nedrustningsargumenten är nödvändig i dagens kärnvapendebatt. Vi är den rösten, tack vare en engagerad läkarkår. Medlemsavgiften är 290 kr/år för läkare och 200 kr/år för associerade medlemmar. Alla studenter betalar 100 kr/år. Bankgiro 901-0901.

Du hittar oss på webben: www.slmk.org eller [facebook.com/SLMK.1981](https://www.facebook.com/SLMK.1981)

Som associerad medlem deltar du i verksamheten och har samma förmåner som ordinarie medlemmar, med den enda skillnaden att du inte kan inneha en styrelsepost.

INTERNATIONELL KAMPANJ FÖR ETT KÄRNVAPENFÖRBUD

2007 lanserade IPPNW en bred kampanj för kärnvapnens avskaffande som getts namnet ICAN – International Campaign to Abolish Nuclear Weapons. Idag samlar den över 350 organisationer i fler än 90 länder som ställt sig bakom kampanjens krav på ett internationellt avtal om förbjuder kärnvapen. I Sverige medverkar elva stora freds- och miljöorganisationer i ICAN som drivs av initiativtagaren Svenska Läkare mot Kärnvapen.

www.icanw.org / www.icanw.se | [facebook.com/ican.sweden](https://www.facebook.com/ican.sweden) | Twitter @ICAN_Sweden

DANSKE LÆGER MOD KERNEVÅBEN - DLMK

Bestyrelsen består af: Alexandra Schou formand, Niels Dahm kasserer, Adeel Riaz Ahmed international councillor, Povl Revsbech hjemmeside, Anton Aggernæs, Klaus Arnung, Sarah Ndoni og Marianne Kromann bestyrelsesmedlemmer. Tilknyttet er Bent Pedersen som revisor.

DLMK:s bestyrelse

Alexandra Schou, København, 27218115, alixschou@hotmail.com
Niels Dahm, Faaborg, 62618361, dahm@avernak.dk
Povl Revsbech, Brabrand, 86264717, povl.revsbech@gmail.com
Adeel Riaz Ahmed, Albertslund, 23370484, adeel165@yahoo.com
Anton Aggernæs, Frederiksberg, 38343507, aggernaes.a@dadlnet.dk
Klaus Arnung, Vedbæk, 45661181, k.arnung@dadlnet.dk
Sarah Ndoni, København, 50247452, ndoni_sar@hotmail.com
Marianne Kromann, København, 60219217, marianne_kromann@hotmail.com

KANSLI

Generalsekretärer

Josefin Lind
08-400 204 83
0760-24 51 58
josefin.lind@slmk.org

Ekonomi- och medlemsansvarig

Cerese Olsson
08-400 204 83
cerese.olsson@slmk.org

Projektledare

Clara Levin
076-017 38 69
clara.levin@slmk.org

Svenska Läkare mot Kärnvapen
Norr tullsgatan 45
113 45 Stockholm

Kassör

Klas Lundius
Svenska Läkare mot Kärnvapen
Håkantorsmölla
281 91 Perstorp
klas.lundius@slmk.org

PERSONPORTRÄTTET

Birgitta Sahlström Kastlund

Profession:

Specialist i allmän psykiatri

Uppdrag i SLMK:

Styrelseledamot

Personligt:

Medlem och i varierande grad aktiv i SLMK sedan 1980-talet. Jag är alltmer oroad av mänsklighetens oförmåga att lösa konflikter på icke-våldsamt sätt. Kärnvapnens existens innebär ohållbara risker för livet på jorden, för människans hälsa och existensvillkor. Som pensionär har jag nu tid att engagera mig mer aktivt i Läkare mot Kärnvapen och är glad för den möjlighet som delaktighet i SLMK:s arbete ger – mitt i "eländet".

Kallelse till årsmöte

Alla medlemmar är välkomna till årsmöte för
Svenska Läkare mot Kärnvapen

LÖRDAGEN 23 JANUARI 2016

KL 14.00 – 15.00

PÅ TRÄFFPUNKT STORGATAN 11

Storgatan 11, Uppsala, 5 minuters gångväg från Uppsala C

VALBEREDNINGENS FÖRSLAG TILL SLMK:S STYRELSE 2016

Ordförande: Andreas Tolf, Uppsala
Vice ordförande: Martin Tondel, Uppsala
Vice ordförande: Åsa Lindström, Eskilstuna
Sekreterare: Meit Krakau, Danderyd
Koordinator: Leonore Wide, Saltsjöbaden
Medlem i IPPNW:s internationella råd: Gunnar Westberg, Göteborg

Övriga ledamöter:

Bengt Larsson, Hudiksvall
Birgitta Sahlström Kastlund, Lund
Christina Vigre Lundius, Perstorp
Lin Sadi, Stockholm

Studentrepresentant:

David Victorin, Malmö

Suppleanter:

Ann Marie Janson Lang, Stockholm
Frida Sundberg, Göteborg
Gösta Alfvén, Stockholm
Jan Larsson, Uppsala
Johannes Eldblom, Göteborg
Wenjing Tao, Stockholm

Studentsuppleant: vakant

REVISION:

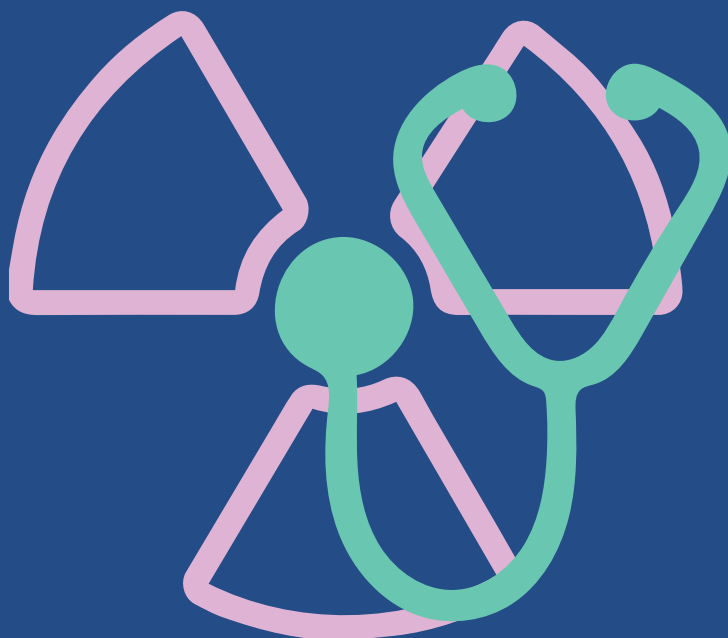
Auktoriserad revisor: Christina Gotting, Stockholm
Auktoriserad revisor, suppleant: Eva Stein, Allegretto Revision AB
Föreningsrevisor: Bengt Lindell, Kalmar
Föreningsrevisor, suppleant: Kristina Olofsson, Hudiksvall

VALBEREDNINGEN HAR UTGJORTS AV:

Carin Odhner, Stocksund
Johannes Norberg, Skellefteå
Erik Wareborn, Malmö

Avsändare:
Svenska Läkare mot Kärnvapen
Norr tullsgatan 45
113 45 Stockholm
Sweden

Detta är en del av en kampanj som pågick i samband med Generalförsamlingens Första utskott under oktober. Kampanjen var ett samarbete mellan Svenska Läkare mot Kärnvapen och Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, IKFF, för att uppmärksamma kärnvapnens humanitära konsekvenser och för att skapa medvetenhet kring att kärnvapen fortfarande inte är förbjudna.

70 ÅR EFTER ATT BOMBERNA TYSTNAT

BEHANDLAS FORTFARANDE TUSENTALS

SVENSKA LÄKARE MOT KÄRNVAPEN
Nobels fredspris 1985

INTERNATIONELLA KVINNOFÖRBUNDET FÖR
FRED & FRIHET